

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradišče št. 17/l. — Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Št. telefona 522.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 120 D, za pol leta 60 D, za četrt leta 30 D, mesečno 10 D, za inozemstvo 150 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 5. januarja 1923.

ŠTEV. 2.

Angleška samouprava.

Pri nas v Jugoslaviji se smatra ustava kot nekaka nedotakljiva stvar, kot nekak »noli me tangere«, kot nekaj, o čemer se sploh ne sme govoriti, kar se ne sme spremeniti, čeprav bodo to nujno zahtevale prilike v državi. Vse druge razmere pa najdemo v tem oziru v Angliji. Angleška nima pisane ustave, njen parlament je vedno hkratu zakonodajna in ustavo tvorna skupščina in more vedno ustavo menjati po svoji volji.

Ena izmed najizrazitejših in naj-srečnejših posebnosti angleškega naroda je ta, da z največjo točnostjo uvidi času primerno potrebo spremembe ustave in sistema uprav, ki jo izvede takoj, ko se pojavi potreba, ne da bi bilo potrebno o tem dalje razpravljati.

Angleška vlada je dovolila kolonijam, da imajo svoje lastne vlade, svoje parlamente in vedno večjo samostojnost, nekatere popolno odvisnost.

Sedaj je Angleška na tem, da bi dala samoupravo tudi Škotski.

V Angliji sami je lokalna uprava tako organizirana, da omogočuje neposredni vpliv političnih in socialnih idej demokracije na ureditev in poslovanje uprave. Lokalna uprava je stvar administrativnih oblasti, ki jih izbira narod sam svobodno in nezavisno od nadzorstva državnih oblasti. Najvišja ali državna oblast

nima nobene administrativne jurisdikcije v stvareh, ki jih upravljajo izbrani predstavniki naroda v kraju, okraju in v pokrajini. Angleški »selfgovernment« (samouprava) pride do krepkega izražanja v oblastih (pokrajinah), ki so več ali manj obširne, vsaj štejejo nekatere preko pet do šest milijonov prebivalcev.

Vsaka oblast ima svoj svet, ki ga narod izbere potom svobodnih volitev, pri katerih imajo tudi ženske aktivno in pasivno volilno pravico. Ta svet se mora brigati za administrativne in finančne posle v oblasti (pokrajini). V njegovo kompetenco spadajo sledeče stvari: skrb za napredek poljedelstva in vseh panog narodnega gospodarstva; skrb za izvrševanje socialnih in kulturnih nalog; sprememba v administrativni razdelitvi oblasti (more se več oblasti zediniti, more se pa tudi ena oblast razdeliti na več oblasti); razdelitev oblasti na volilne okraje za parlamentarne volitve; registriranje pravil raznih društev; razni sodnijski posli; policija v oblasti (oblast prevzame polovico stroškov za policijo, drugo polovico prevzame država); oblastni svet more ugovarjati proti vsakemu zakonskemu projektu parlamenta, o katerem smatra, da je proti njegovim interesom; pod oblastnim svetom stoji prosveta in vse šolstvo v oblasti. Oblastni in okrajni sveti imajo kontrolo in vodstvo šolske uprave, v prvi vrsti osnovnih šol.

Fr. Zelenik:

Predmet.

Večkrat slišimo zabavljanje proti birokratizmu, ki vlada v državni upravi in v državnih uradih. Ne morem reči, da mnogokrat to zabavljanje ni upravičeno in utemeljeno. Pomislimo samo, da je jugoslovanski birokratizem iznašel celo »poništenje« blaga. Država sama uničuje premoženjske predmete svojega državljana, ako ji ne more odrajtati kakih davkov ali pristojbin. Da je tako početje naravnost bedasto, ni treba poudarjati, saj z uničenjem hrpita oba škodo, državljan in država. Vse zastoni, če se birokratizmu predlaga, da naj tako blago proda na javni dražbi itd. Toda taki slučajji ne gredo na račun birokratizma, taki slučajji so le posledica gospodarske nesposobnosti. Zabavljanje proti birokratizmu sploh je napačno. Ne zabavljajmo proti birokratizmu samemu, ampak le proti njegovim izrastkom. Pomislimo, da vlada celo v zasebnih pisarnah okostenel birokratizem, ki povzroča mnogo brezplodnega dela.

Moderni čas onemogoča vsako okostenelost, ali povsod je vendar ne more odpraviti in zato se marsikje mnogo piše in dela, uspeha pa ni.

Birokratizem predstavlja nekaka pravila, nekak red, po katerem je omogočeno in urejeno vzajemno delo. Nikakor ne gre, da bi vsak delal po svojem brez ozira na bližnjega. Delo se mora vršiti tako, da je uspešnejše, koristnejše in olajšano. Vrši se naj kolikor mogoče na enotni, vsem znani način, da se vršilec dela izvežba do največje popolnosti in lahko delo drugi takoj nadaljuje, ako je prvi izvrševalec zadržan. Ta enotnost in red poveča uspeh dela. Ne sme pa ta enotnost postati železna srajca; jo

moramo takoj izpremeniti, ako čas in izkušnja prineseta kaj boljšega. Dobra iznajdba birokratizma je kratko označevanje vsebine dopisa ali akta. Vsi veste, da nosijo dopisi javnih naprav zgoraj v levem voglu besedico: Predmet. V prejšnjih nemških časih je stalo tam: *Betreff...*, a na dopisih mnogih nemških privatnih podjetij stoji: *Betriff...* Tam se v kratkih besedah navede, o čem je razpravljaj dopis. Morda bo eden ali drugi naših bralcev se povprašal, čemu pa je to dobro? Takim hočem dokazati, da je to jako dobro.

Živimo sicer v dobi ravnateljjev, saj je skoro vsak drugi, ki preganja prah po ulicah, že kak ravnatelj, ali moderna organizacija gospodarskih podjetij zahteva, da se stekajo vse niti celega podjetja v eni roki. Moderna organizacija zahteva centralizacijo. Ena glava naj odloča, druge pa izvršujejo. Kjer jih veliko zapoveduje, tam ne gre. Poznam podjetje, ki ima cel tucat raznih ravnateljjev, načelnikov in šefov oddelkov, pa dela vsak po svojem in cela stvar ne gre naprej. Zato je potrebna centralizacija, da morajo potem delati vsi po istih načelih in navodilih. Stvar organizacije pa je, da se delo poenostavi in olajša. Glavni vodja mora znati, da uredi notranji obrat, kakor tudi promet z odjemalci in dobavitelji. Z malenkostnimi pripomočki se lahko mnogokrat mnogo časa prihrani. Taka malenkost je n. pr. označevanje vsebine dopisa zgoraj nad dopisom. V velikih podjetjih se dnevno na stotine dopisov prejme in odpošlje. Kdo jih pa more vse tako temeljito pregledati, da je o vsem poučen? Vodja podjetja pač ne more. Mnogokrat se muči s kakim dolgovznim dopisom, ki obravnava malenkosti. Ako bi bila zgoraj kratko označena vsebina, bi bilo študiranje in razdelitev pošte jako olajšana in delo bi se pospešilo. Primer:

V govoru je razlika vozine, ki je nastala pri pošiljati glasom naročilnega lista št. Ako bi bilo na dopisu zgoraj označeno:

Predmet: Razlika vozine iz nar. lista št., tedaj bi ta dopis hitro prišel v roke nastavljenca, kateri ima opravka s takimi razlikami. Razume se samo od sebe, da se v naročbi, v zahtevi ponudbe, opominu, reklamaciji, obvestilu o izvršitvi naročbe itd. označi tudi »predmet« tako.

»Predmet« je sicer malenkost, ali ta malenkost je jako važen pripomoček za hitrejše poslovanje. Zato pa ne omalovažujte prošnji raznih firm, da v odgovoru označite to ali to označbo. Za organizirano vodstvo velikega obrata je »Predmet« neobhodno potreben. Naj se ga navadijo tudi srednji in mali obrati, tedaj bo koristnost »predmeta« očita.

Stoletnica rojstva Pasteurja.

Dne 27. decembra so po vseh kulturnih centrih praznovali stoletnico rojstva velikega učenjaka in dobrotnika človeštva Louisa Pasteurja. Po neumornih preiskovanjih in globokih študijah je razkril Pasteur cel svet najdrobnejših, za navadno človeško oko nevidljivih malih bitij, ki jih imenujemo mikrobe, ki so neobhodno potrebni za človeka, živali in rastline, brez katerih bi nobeno živo bitje sploh ne moglo obstojati. Ako se v življenju govori o mikrobih, se pri tem navadno misli na one, ki so človeškemu zdravju in življenju škodljivi in ne misli se pa na celo vrsto mikrobov, ki so za človeštvo neprecenljive vrednosti in ki so po zaslugi Pasteurja postali za moderne vedno neizmerne važnosti.

Svoja prva globokejša raziskovanja je začel Pasteur na visoki šoli v Lille, kjer je temeljito študiral v velikih vinskih obratih proizvajanje vina in kisa potom vrenja in kisanja, pri čemer je spoznal, da se tako vrenje ne vrši po zakonih kemije, ki jih je proglasil nemški kemik Liebig, ampak da je ta proces delo živih glivic kvasovk, ki se dajo vselej ob takih prilikah najti s primernim povečalom. Nova Pasteurjeva teorija o živem vrenju vina in ravno tako živem procesu kisanja z vsemi dokaznimi poizkusi je naravno zadela na odločno nasprotje vseh starejših tovarišev, ki so bili trdi pristaši kemične teorije slavnega Liebiga in tudi Liebig sam ni niti smatral za potrebno, da bi tekom celih deset let odgovoril Pasteurju, ki ga je vprašal za mnenje. Več upoštevanja, nego v krogih znanstvenikov, je našla Pasteurjeva iznajdba v krogih raznih obrtnikov, ki so na podlagi poizkusov prišli prav kmalu do prepričanja, kako važne so glive kvasovke za njihovo obrt in kako sta celo potrebna njih reja in negovanje. Najtežje študije je povzročilo Pasteurju vprašanje o izvoru teh glivic, ker ako bi ta živa bitja nastala iz kake nežive snovi, potem bi ne mogle biti niti začetek, niti vzrok in niti ne pogoj vrenja, ampak bi bile le proizvod in posledica tega vrenja.

Po dolgem eksperimentiranju je Pasteur končno dokazal, da se glive kvasovke nahajajo v obilici v zraku in dokler je onemogočeno njihovo vplivanje na katerokoli raz-

Naj navedem še nekaj, kar sicer ne spada k »predmetu«. Marsikatero privatno podjetje je prevzelo iz državnega birokratizma registriranje pošte po številkah. Ako vpoštevamo način poslovanja v državnih napravah in v zasebnih podjetjih, ako primerjamo vrsto ali kakovost aktov z kakovostjo dopisov v privatnih podjetjih, tedaj moramo reči, da registratura po številkah ni prikladna za privatna podjetja. Ona tudi povzroča preveč dela, zamudo časa in nepotrebno pisanje. Akli javnih naprav se ne dajo primerjati s pošto zasebnih podjetij in ravnotako ni primerna za zasebna podjetja registratura po številkah. Ali kdor si jo je vpeljal, naj bo blažen v nji, jaz mu je nisem nevoščljiv. Vsekakor pa olajšajte takemu delu z navedbo številke, katero označuje v svojih pismih in za katere navedbo v odgovoru vas prosi.

krojljivo tekočino potom primernege segreja in neprodušnega začepljenja posode, da ostane dotlej dočista tekočina neizpremenjena. To je bistvo takozvanega pasteurizovanja vina, mleka, konzerv itd. S tem je Pasteur dosegel tudi znanstveno priznanje svoje teorije o živem vrenju, kisanju in kvašenju ter končno utrdil važno naravoslovno načelo, da vsako živo bitje nastaja samo od enakih živih roditeljev.

Leta 1865. je bila Pasteurju poverjena naloga, da prouči bolezen sviloprejk, ki se je tedaj v Franciji tako nevarno razširjala in ki je pretila, da uniči celo svilorejo. Ko je po triletnem proučevanju v samotni koči v Sevenah sestavljaj končno poročilo o svojih uspešnih študijah, ga je zadela kap. Po okrevanju je odpoštoval Pasteur v Vilo Vičentino na Goriškem, kjer je imel avstrijski dvor veliko svilorejo, ki je tedaj tudi grozno hirala. Na podlagi svojih naukov je dosegel Pasteur tudi tukaj take rezultate, da mu je avstrijska vlada podelila za to nagrado v iznosu 10.000 goldinarjev.

V prepričanju, da so najhujše živalske bolezni, kakor vranični prisad, kurja kolera in prašičja rdečica, povzročene po svojevrstni glivici cepljivki, je Pasteur izsledil, da se dá strupenost mikrobov izdatno ublažiti in da žival, cepljena s takim ublaženim kužilom, pridobiva tudi brez vsake nevarnosti zadostno odpornost proti vsaki istovrstni novi okužitvi, in kakor je že pred sto leti učil Jenner, uspešno cepiti človeka, tako je začel tudi Pasteur cepiti zdrave živali, s čemer si je stekel nevenljivih zaslug za Francijo in za celo človeštvo.

Pasteur je neumorno nadaljeval svoja raziskovanja ter v starih lelih življenja proučeval zdravljenje pasje stekline. Potom vbrizgavanja osušenega mozga kuncev, cepljenih s steklino, se mu je posrečilo rešiti skoraj vsako vgriznjeno žival. Žal, da se mu to ni posrečilo takoj pri prvih poizkusih na človeku; njegovi nasprotniki so uprizarili radi prvih neuspehov na človeku grozno gonjo proti njemu; toda ni nehal, ampak nadaljeval je svoje poizkuse na živalih, dokler se mu je leta 1885. posrečilo prvokrat rešiti od stekline tudi človeka. Od tedaj so začeli ustanavljati po mnogih mestih posebne Pasteurjeve zavode proti steklini, kjer se skoro vedno posreči rešiti ugriznjenega človeka, če ta le ni preveč odlašal s prihodom v zavod.

Začeni s prezirano vinsko glicico je ženiální Pasteur dosledno in vztrajno nastopal leto za letom z novimi poizkusi in dokazi o neprecenljivem pomenu najdobrejših živih kali za vse življenjske pojave narave od kletarstva do živinoreje in svoje delo razvijal je dalje do najvišje stopnje človeške zmožnosti, do obrambe ogroženega človeka pred raznovrstnim okuženjem. Pasteurjevi nauki se brez prestanka izpopolnjujejo v posebni vedi, v bakteriologiji, ki tvori podlago sodobnega zdravjeslovja.

V čast Pasteurju so sezidali Francozi leta 1888. znameniti Institut Pasteur v Parizu, ki je postal prvi bakteriološki zavod na svetu. V njem je leta 1895. končal Pasteur svoje delovanje in tam so ga tudi v posebni kapelici položili k večnemu počitku.

M. Savić:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

68. Čebedžiška domača industrija na Visokem v Bosni.

V Bosni obstoja 22 rodbin, ki se bavijo z izdelavo volnenih odevi od usnjarske volne, ki se dobiva pri strojenju ovčjih kož. Pri izdelavi odevi je zaposlenih okrog 200 ljudi, ki predejo in lkejo prejo. Vsi izdelovalci odevi so pravoslavne vere za razliko od usnarjev, ki so vsi turške vere.

Izdelajo lahko okrog 10.000 komadov odevi, ako so zaposleni celo leto in ako imajo dovolj ugodne volne, ker je volna za odeje dobra samo od onih ovc in ovnov, ki se zakoljejo med 15. avgustom in 31. decembrom.

Poprej so imeli Irgovino z odejami v rokah Uzičani gg. Muhamed aga, Gmer aga in Muharem aga, potem pa so se leta 1908 izdelovalci odevi (čebedžije) organizirali ter osnovali svojo zadrugo, ki je od tedaj prevzela Irgovino z odejami. Čebedžiška zadruga je dobila posojilo 30.000 kron ter ima svojega kapitala sedaj okrog 200.000 kron. Poleg tega kapitala je pomagala tudi Zemaljska banka v Sarajevu s kreditom.

Čebad se izdeluje po številkah od 8. do 24. številke, medtem ko je štev. 8. široka m 1.20 in dolga m 1.35 do 1.30, je številka 24. široka m 1.80 ter dolga m 2.10.

Razume se, da čim daljša in čim širša je odeja, tem težja je. Številka 24. je težka 5% do 6 kg. Odeje se imenujejo bosanske kosmale odeje. Sedaj se te odeje prodajajo, in sicer številka po 20 kron.

Za predenje se plača 3 krone za 1 kilogram, za Irganje volne se plača 5 kron za 1 kg, in to z mojstrovno telivo. Ali pa se odda volna v predelavo pod tem pogojem, da gre 10% v izgubo, a delavec dobi za 1 kg izdelane odeje 30 kron.

Poleg ovčje volne se lahko primeša v odeje do 50% od strojene volne s kože, iz katere se izdelujejo opoti za opanke, ali pa 10% jagnječeve volne.

Po tkanju se daje čebe na valjanje v valjarno. Pozimi se valja v 24 urah tri komade na stopo, poleti pa 16 komadov na stopo. Valjarna ima dve stopi. Za valjanje se plača 2, 3, 4 ali 5 kron. Prej je obstojala še ena valjarna v Vruci na Bukovem, pol ure od Visokega, ki je imela dve stopi, katero pa je uničil lasnik Turk iz verskega sovražstva proti čebedžijam, ki so pravoslavni, da mu ne bi hodili vlahi po njegovi zemlji.

Ta valjarna je delala dvakrat bolj in hitreje, ker je imela toplo vodo.

Poleg teh čebedžijev na Visokem je še šest čebedžijev v Lijevnu.

Vojno ministrstvo je sedaj naročilo, da se izdela 4000 odevi za vojaštvo.

Ta interesantna in važna obrtna panoga zasluži, da ji posveti država posebno pažnjo.

69. Nabiranje, pranje, prebiranje in izvoz krp pri nas.

Pri nas obstojajo štiri večja trgovska podjetja, ki kupujejo in sortirajo krpe, in sicer g. Adolf Kraus st. v Osijeku in Beogradu, Mandl in Slezinger v Vinokovcih, Buncl in Bijah v Zagrebu, ki so lasi v glavnem g. A. Krausa star.

iz Osijeka in Aleksander Török v Sarajevu. Oni kupujejo nesortirane cunje od malih Irgovcev s cunjami, ki se nahajajo v vsakem večjem mestu države, ali pa, ki pošljejo od kraja do kraja ter zamenjujejo cunje za drugo blago.

Po cenitvi g. M. Krausa, družabnika tvrdke A. Kraus v Beogradu, se letno nabere okrog 175 vagonov lanenih cunj v prebližni vrednosti 512.500 Din; 220 vagonov bombaževih cunj v vrednosti okrog 400.000 Din ter volnenih in drugih cunj 95 vagonov v vrednosti 500.000 Din, torej vseh krp skupaj v neprebranem in neškarliranem stanju za okrog poldrug milijon dinarjev. Po cenitvi g. Krausa se dobi na Hrvaškem 80 vagonov lanenih cunj, v Slavoniji 35, v Bosni 10, Dalmaciji 5; v Vojvodini 20 in v Sloveniji 5. Po isti cenitvi dá bombaževih cunj Hrvaška 30, Slavonija 30, Bosna 20, Dalmacija 10, Vojvodina 60, Srbija 40 in Slovenija 30 vagonov. Enako dá volnenih krp Hrvaška 10, Slavonija 10, Bosna 20, Dalmacija 5, Vojvodina 20, Srbija 20 in Slovenija 5 vagonov letno.

Bombaževe krpe služijo za izdelavo vate, za izdelavo papirja in kartona, kakor tudi za izdelavo vigogneprediva.

Volnene krpe se porabljajo za izdelavo vseh vrst prediva ter volnenih izdelkov. Cunje se kupujejo vse skupaj ter se potem sortirajo po vrsti in ceni.

Iz belih pranih bombaževih krp izdeluje vato tovarna za vato v Beogradu g. Mike Eškenazija ter predilnica in tkalnica bombaža v Dugi-Resi na Hrvaškem. Od teh vrst cunj se je med vojno izdeloval tudi brezdimni smodnik ter ima vsled tega ta industrija važnost tudi za narodno obrambo. Iz belih bombažnih cunj se izdeluje tudi papir, in sicer v Radečah v Sloveniji, kjer porabi tovarna mesečno okrog dva vagona najfinejših bombažnih in lanenih cunj.

Iz barvanih bombažnih cunj se izdeluje igralni papir, lepenka za strehe in papir za pivnike.

Iz lanenih cunj se izdeluje pri nas na Sušaku v tovarni Šiml-Lenis papir za cigarete ter se potrebuje v ta namen mesečno okrog pet vagonov cunj.

Volnene cunje potrebujejo in bodo potrebovale tovarne za volnene tkanine v Beogradu, v Kuli (Bački), v Leskovcu, v Grdelici, v Paraćinu in v Sibeniku. Vsled velike potrebe volnenih cunj v vojni dobi, je nabiranje in sortiranje volnenih krp velike važnosti za narodno obrambo. Kakor smo videli, je nabiranje volnenih cunj važno kakor iz gospodarskega tako tudi iz narodnoobrambnega interesa in je je treba vsled tega podpirati. Volnene cunje se niso izvažale, ker jih potrebujemo mi sami. To, kar nam je preostalo preko naše potrebe, se je izvažalo na Čehoslovaško in deloma v Anglijo in Francijo.

Važno je nabiranje cunj, ker se s tem dobiva zlato iz gnoja, toda ravno tako važno je, da se v tuzemstvu sortirajo, perejo, in z njimi oskrbuje domača industrija ter se predela, kar ona potrebuje ter se v predelanem stanju izvažajo. Iz tega vzroka bi bilo treba zasigurati sortiranje pri nas s izvozno carino.

Ker se sortiranje cunj, kakor smo videli, tudi pri nas vrši in se cunje predelujejo, je treba z ozirom na interese, ki jih imamo glede posameznih vrst cunj, izvoz popolnoma otežiti, pri drugih pa pobirati malo carino, ki bi favorizirala njih predelavo v tuzemstvu. Ravno tako je treba jih predelavati ter jih v predelanem stanju izvažati. One vrste, ki bi se sortirane ne dale v tuzemstvu uporabiti in pa za slučaj, da bi imeli v izobilju volnene krpe, bilo bi jih treba predelavati v umetno volno ter jih kot take prodajati, ali pa, da se bombažne cunje predelajo v vato ter se v tem stanju po pokrilju domače potrebe izvažajo.

Ker bo naša industrija od dneva rasla, bomo kmalu v stanju, da bomo večino cunj predelali doma. Radi koristnosti nabiranja cunj je treba to delo podpirati z železniško tarifo. Tudi je navajati ljudstvo k temu, da cunj ne meče proč, marveč da jih hrani, nabira in prodaja.

Iz pravosodne prakse.

Obrtno sodišče.

Zdaj 18 let star tožitelj učil se je zidarstva pri drugem mojstru, kjer je izsloplil, ko je manjkalo za polno učno dobo še eno leto. Za to zadnje leto vsloplil je kot vajenec pri tožencu, ki se je zavezal plačevati mu za uro 10 kron, kalera mezda se je zvišala pozneje na 12 kron. Pogodbo sklenil je s tožencem tožitelj sam brez svojega zakonitega zastopnika, naredila se je pa pogodba tudi pisмено pred zidarsko zadrugo.

Se preden je dokončal učno dobo, je pa tožitelj tudi pri tožencu izsloplil. Toženec mu pa ni hotel izročiti potrdila o izvršenem odlomku učne dobe. Vsled tega vložil je tožitelj po svoji materi in varuhinji pri obrtnem sodišču tožbo proti tožencu, zahtevajoč razvezo učnega razmerja in izročitev potrdila o izvršenem delu učne dobe. Tožbo opiral je na lo:

1. da pri sklepu učne pogodbe ni bil zastopan po svojem zakonitem zastopniku, dasi je bil še mladoleten;

2. da ga toženec ni zadosimo zaposloval, vsled česar je imel tožitelj premalo zaslužka, kajti delovodja mu dela ni vedno odkazal, res pa on tožencu tega ni povedal.

Toženec je ugovarjal, da je bila pogodba pravilno pred zadrugo sklenjena, delo je pa imel tožitelj vedno odkazano, kakor drugi delavci, pač pa je tožitelj večkrat delo zapustil in se šel sprehajati.

Do zaslišanju prič je obrtno sodišče tožbeni zahtevek zavrnilo.

Prvi ugovor neveljavnosti pogodbe vsled tožiteljeve mladoletnosti spoznalo je za neopravičen. Ko je namreč tožitelj sklenil s tožencem pogodbo, od kalerega časa še ni preteklo leto, je bil star okoli 17 let. Vsekakor je bil tožitelj takrat, čeprav še mladoleten, vendar pa dorasel, star namreč nad 14 let. V tej starosti sme se mladoletnik, ki ga ne preživljajo starši, samostojno zavezati za službovanje v smislu § 152 o. d. z. in ravno tako v smislu § 246 o. d. z. oni, ki je pod varuštvom in zatore varuh pogodbo le iz važnih razlogov predčasno razvezati. Pogodbo je pa tožiteljeva mali vsaj molče tudi odobrila, kajti bil je tožitelj z njo vednosljo nad pol leta vajenec pri tožencu.

Važnih razlogov za razrušitev učne pogodbe pa tudi ni bilo, kajti po izpovedbah prič J. B. in J. V. dodeljevalo se je tožitelju delo vedno, kadar se je le zamoglo delati in se je nanj predvsem oziralo, kajti toženčev delovodja J. V. pravi kot priča, da je imel od toženca celo naročeno, da mora biti vajenec v prvi vrsti zaposlen.

Tožitelj se torej tudi na § 101, točka 2b) obrtnega reda ne more sklicevati, da bi namreč toženec svoje dolžnosti kot učni gospodar izredno zanemarjal, to tem manj, ker pravi sam, da se pri gospodarju zaradi premale zaposlenosti ni nikdar pritožil.

Vsled tega je bila zavrnitev tožbenega zahtevka opravičena.

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana

Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220. Nakup gozdov. Prodaja vsakovrstnega lesa.

Prekuhanje žganja.

Premalo poznana, zato tudi skoro nikjer izrabljena je ugodnost, da sme oni, ki je skuhal žganje, bodisi trošarine prosto, bodisi proti plačilu trošarine, to žganje, če ima najmanj 30 stopinj, prekuhati, ne da bi plačal za to kako trošarino.

V Sloveniji se žganje skoro brez izjeme prekuhuje, zato bi se mogla omenjena ugodnost v znatni meri izkoristiti. Posebno odslej, ko so pogoji za dovolitev trošarine prosto prekuhanja napram prejšnjim predpisom znatno olajšani.

Poprej je moral podjetnik žganjarne, ki je hotel prekuhivati žganje, predvsem vložiti poseben popis obratovališča in prijavitelj prekuhanje žganja — enako kakor

špiritne rafinerije — za cel mesec naenkrat in prekuhivati se je smelo le v posebnih, od žganjarne popolnoma ločenih prostorih.

Vse to je sedaj odpadlo. Kdor hoče prekuhivati žganje, ki ima najmanj 30 %, mu ni treba storiti drugega nego to, da vsaj 24 ur prej vložil pri pristojnem oddelku finančne kontrole v dveh izvodih sestavljeno pisмено prijavo.

Prijava se napiše na navadnem papirju in mora obsegati:

a) mesec, dan in uro, kdaj se bo prekuhanje pričelo in kdaj končalo;

b) koliko je žganja, ki se namerava prekuhati, kakšna je njegova jakost in kolikovo litrov čistega alkohola torej vsebuje dobično žganje (n. pr. 60 litrov žganja po 32° je 19.2 litrov alkohola);

c) datum in številka bolete o plačani trošarini na žganje, ki se namerava prekuhati, kolikor se ni to žganje skuhalo trošarine prosto, in

č) ime, priimek in bivališče lastnika in redno številko žgalne priprave, na kateri se bo žganje prekuhavalo.

Če je žganje skuhano za domačo

potrebo brez plačila trošarine, mora podjetnik prijavi priložiti prijavi in pregledni list, ki ga je dobil, ko je svoječasno prijavil trošarine prosto kuhanje žganja.

En izvod prijave za prekuhanje vrne oddelek finančne kontrole podjetniku, en izvod pa pridržijo zase v kontrolne svrhe.

Prekuhanje žganja se sme vršiti v žgalnici sami, le če bi kdo obenem, ko na eni žgalni pripravi kuha žganje, hotel žganje na drugi žgalni pripravi prekuhivati, mora biti druga žgalna priprava (na kateri se prekuhava) postavljena v takem prostoru, ki ni nihi z vrati, nihi z okni, nihi s kanali ali cevmi, nihi po skupnem dvorišču ali kako drugače v zvezi s prostori, kjer se proizvaja žganje.

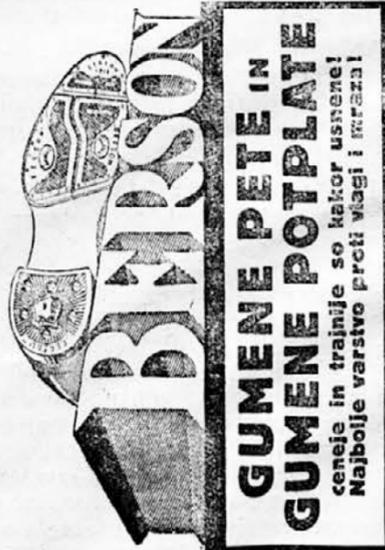
Ako se v času prekuhanja sicer ne kuha žganje, pač pa je v žganjarne za kuhanje pripravljena drozga, mora oddelek finančne kontrole, še preden se prične prekuhivati, vse posode z drozgo na primeren način zapečati.

Kdor bi prekuhaval žganje, ki ima 30 %, ne da bi to prekuhanje sploh prijavil finančni kontroli, se kaznuje z globo 100 dinarjev.

Kdor bi pa prekuhanje žganja sicer pravilno prijavil, a bi začel prekuhivati žganje prekuhivati (vli-vati v kotel), ali prekuhaval preko prijavljenega časa, se kaznuje z globo 20 do 50 dinarjev.

Z isto globo se kaznuje oni, ki prekuhanje žganja sicer pravilno naznani in tudi prekuhanje ob pravem času vrši, a se ugovori, da ima žganje, ki ga prekuhava, manj nego 30 stopinj.

Nasprotno bi se kaznoval oni, ki bi prekuhaval žganje z manj nego 30 stopinjami ob neprijavljenem času (torej tudi pred prijavljenim pričetkom prekuhanja ali preko prijavljenega časa), zaradi tihotapljenja s plačilom redne trošarine za najmanj 24 ur in še z globo v višini dvakratnega zneska te trošarine.

Sporočamo gg. trgovcem, da se je ustanovila v interesni skupnosti z našo francosko-jugoslovensko trgovsko družbo nova tvrdka

J. LAVRIČ & Cie, trgovska družba z o. z., MARIBOR, Krekova ul. 13

ki se bo bavila samostojno ali v zvezi z našo družbo z vsemi mednarodnimi trgovskimi posli.

J. LAVRIČ & Cie, S. a. r. l. STRASBOURG 1.
Rue de la pierre large.

AVTO

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa popravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi Jugo-Avto, d. z o. z. v Ljubljani.

Priporočamo veletrgovino

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme na veliko in malo.

Ivan Kravos

Trgovina:
MARIBOR, Aleksandrova c. 13.
Delavnica:
MARIBOR, Koroška cesta 17.
Telefon inter. 207.

Konjske opreme in potrebščine za konje, kovčeki in različni torbarski izdelki, gonilni vezalni jermeni, gamaše i. t. d.

F. STRUPI CELJE

Kralja Petra cesta

Veletrgovina stekla, porcelana, svetiljk ter raznovrstnih šip itd.

KAROL LOIBNER CELJE.

Kupim vsako množino šampanjske buteljke, konjak bordo steklenice po 7/10 litra po najvišji ceni. — Ponudite takoj.

Mavec - gips

portland- in roman-cement, apno, opeko, umetni škriklj, strešno in izolacijsko lepenko, watprof, karbolinej, drvoement, razne žebelje nudi po najnižji ceni

Kosta Novakovič in dr.
veletrgovina
s stavbenim materijalom
LJUBLJANA,

Miklošičeva cesta šte. 13.
Prevzame se tudi izpeljava xylo-litnih tlakov.

IVAN ZAKOTNIK

Telefon št. 379. mestni tesarski mojster Telefon št. 379.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 46.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Maraskino Morpurgo

Čašica tega delikatnega likerja je nepopisen užitek!

Priporočamo: Cognac Dalmatia Medicinal in druge izbrane likerje, žganja, ekstrakte in sirupe.

Prva odlikovana dalmatinska parna destilacija V. MORPURGO, SPLIT.

Zastopnik: ADOLF KORDIN, Ljubljana, Beethovnova ul. 9.

JUG & ZUPANČIČ

CELJE, Narodni dom.

Manufaktur en-gros. Manufaktur en-gros.

Zastopstvo in tovarniška zaloga tovarn

FRANC M. RHOMBERG v Dornbirnu in J. G. ULMER v Dornbirnu.

Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit, koks za kovače ter livarne, bencin in ameriški petrolej vedno v zalogi.

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.

Underwood najboljši ameriški pisalni stroj sedanosti! **Opalograph** razmnoževalni aparat, razmnožuje strojno in ročno pisavo potom neizrabljive steklene plošče

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo
The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.
Moderno vrejena popravilnica vseh pisal. strojev.

OBJAVA.

Mestna hranilnica ljubljanska

naznanja, da vsled dovoljenja nadzorstvene oblasti sprejema poleg hranilnih vlog na knjižice, katere od 1. januarja 1923 dalje obrestuje po čistih

5%

tudi vloge v tekočem računu, ki jih obrestuje proti odpovedi tudi višje. Kakor na vloge na hranilne knjižice, jamči tudi za vloge v tekočem računu mesto Ljubljana z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo.

Stanje hranilnih vlog
320 milijonov kron.

Mestna hranilnica ljubljanska
Prešernova ulica šte. 3.